

Frederiksværk Kommune

Lokalplan 04.19

for bevaring af Strandgade

Juni 1992

Frederiksværk
Kommune

LOKALPLANEN ANGÅR DEM !

Byrådet er forpligtet til at udarbejde en lokalplan, før et større bygge- eller anlægsarbejde sættes i gang, eller før der sker andre væsentlige fysiske ændringer i det bestående miljø.

For at sikre borgerne indsigt og medindflydelse på planlægningen fremlægger Byrådet først et forslag til lokalplan.

I fremlæggelsesperioden kan borgere og myndigheder indsende bemærkninger, indsigelser og ændringsforslag til lokalplanforslaget.

Efter fremlæggelsesperiodens udløb bliver forslaget og alle modtagne indlæg behandlet af Byrådet, der herefter kan vedtage lokalplanen endeligt.

LOKALPLANENS RETSVIRKNINGER.

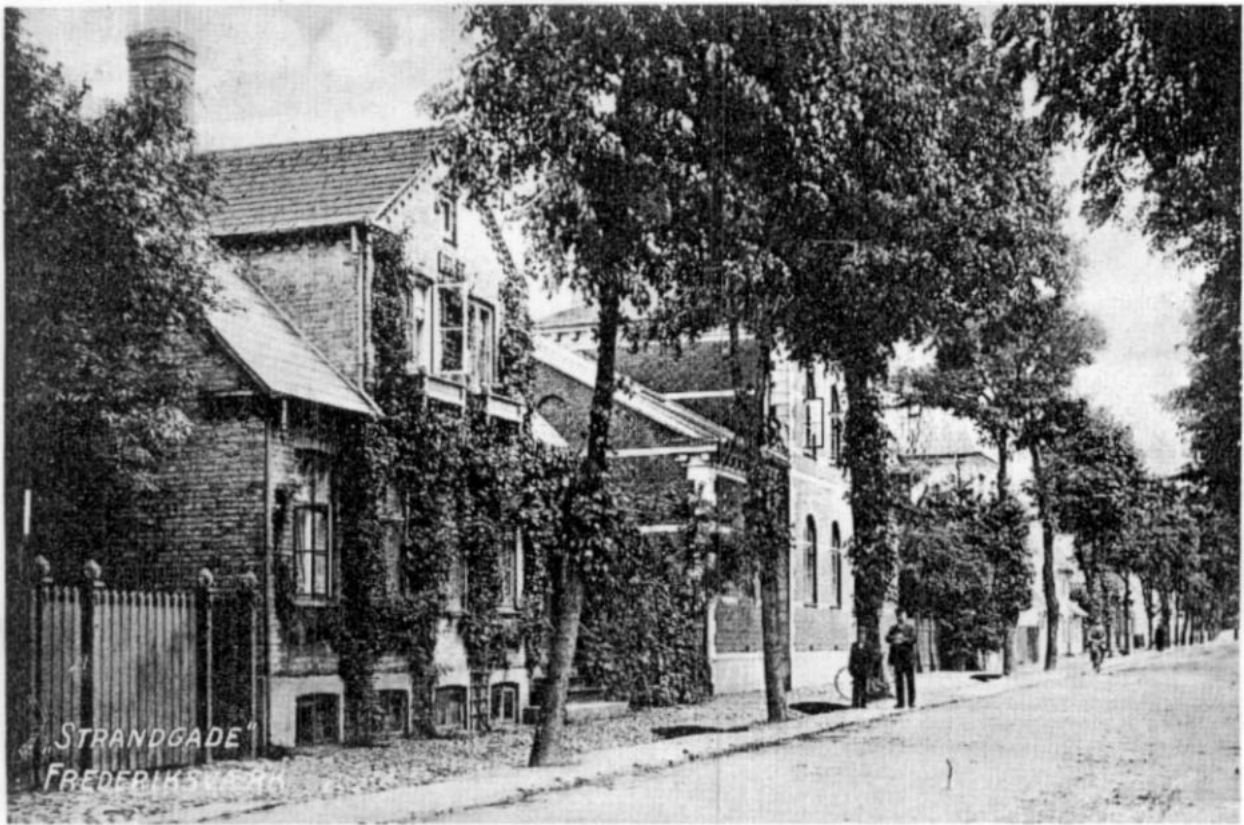
Lokalplanen er endelig vedtaget, og der må ikke retligt eller faktisk etableres forhold i strid med lokalplanens bestemmelser, med mindre en dispensation meddeles efter reglerne i Lov om planlægning § 19, hvilket fremgår af lovens § 18.

KLAGEMULIGHEDER

Byrådets afgørelse kan for så vidt angår retslige spørgsmål påklages til Planstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø. Klagen skal være indgivet inden 4 uger fra den dato, hvor lokalplanen er offentliggjort. Desuden kan afgørelsen indbringes for domstolene inden 6 måneder fra offentliggørelsesdatoen.

LOKALPLAN 04.19

BEVARENDE LOKALPLAN
FOR STRANDGADE

Billedet på omstående side viser Strandgade omkring 1910. Strandgade 18 ses i forgrunden. Det næste hus er den gamle toldkammerbygning, som blev nedrevet i 1976 i forbindelse med gennemførelse af Peter Falstersvej. Læg i øvrigt mærke til beplantningen i gadeforløbet.

Lokalplanen er udarbejdet af Teknisk Forvaltning, Byplan-
kontoret Frederiksværk kommune April 1991 KAT/PIL

Som supplement til lokalplanen er udarbejdet et bilag om Strandgades udvikling set i et historisk perspektiv. Denne historiske beskrivelse er udarbejdet af Michael Ax fra Frederiksværkegnens Museum, Byarkivet, i samarbejde med Teknisk Forvaltning.

Illustrationen side 15 øverst og illustrationerne side 16 er gengivet med tilladelse fra Arkitektfirmaet Dybbro, Hæstrup og Haastrup og Græsted-Gilleleje Kommune.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING:	SIDE:
Hvorfor lokalplan	2

REDEGØRELSE:

Lokalplanområdets afgrænsning	4
Lokalplanens formål	5
Karakteristik af området	6
Lokalplanens forhold til anden planlægning	8
Regionplan 1989	8
Kommuneplanen af 1983	8
Bebyggelsesprocenten	8
Overordnet rammelokalplan fra 1978	10
Fredningsbestemmelser i området	10

BESTEMMELSER:

§ 1 Lokalplanens formål	11
§ 2 Lokalplanens afgrænsning og zonestatus	11
§ 3 Områdets anvendelse	12
§ 4 Matrikulære forhold/udstyknig	12
§ 5 Vej- og stiforhold	13
§ 6 Parkeringsforhold	13
§ 7 Tekniske anlæg	13
§ 8 Bebyggelsens omfang og placering	14
§ 9 Bebyggelsens ydre fremtræden	17
§ 10 Bevaring af bebyggelse	18
§ 11 Ubebyggede arealer, beplantning og hegn	18
§ 12 Tilladelse fra andre myndigheder	19
§ 13 Lokalplanens overholdelse	19
§ 14 Dispensation fra lokalplanen	20
§ 15 Eksisterende lovlige bebyggelse	20
§ 16 Påtaleret	20
§ 17 Ophævelse af ældre lokalplan	20

VEDTAGELSESPÅTEGNING	21
----------------------------	----

BILAG:

Kortbilag 1 - Lokalplangrænse	
Kortbilag 2 - Bevaringsværdige bygninger og beplantning	
Bilag 3 - Principskitse	
Bilag 4 - Bebyggelsesprocenten	
Bilag 5 - Strandgades udvikling set i et historisk perspektiv	

INDLEDNING

Hvorfor lokalplan:

Den gamle bydel i Frederiksværk herunder Strandgade-kvarteret er behandlet i kommuneplanen, som blev vedtaget af Byrådet i juni 1983, og i den overordnede lokalplan 04.1 for et område ved Skjoldborg, Allégade og Strandgade, vedtaget af Byrådet i maj 1978.

Den overordnede lokalplan 04.1 har nu været gældende i 13 år, og en række byggearbejder er blevet realiseret efter de helhedsvurderinger, der lå til grund for planen. Hvad angår bevaringsbestræbelserne og bymiljøforbedringer i Strandgade, har den overordnede lokalplans bestemmelser vist sig at være utilstrækkelige, idet der f.eks. i enkelte tilfælde har verseret byggeandragender, som har grebet forstyrrende ind i de bevaringsværdige huses ydre fremtræden.

Dette er baggrunden for at Byrådet har vedtaget udarbejdelsen af denne lokalplan.

Det er Byrådets ønske, at der bør værnes om Strandgades gamle bevaringsværdige bygningers oprindelige arkitektur og kulturhistoriske særpræg.

Den ensartethed, som generationers håndværkertraditioner har givet de ellers så forskellige huse, kan slås itu med ganske få indgreb. En tilbygning, der disharmonerer med det oprindelige hus, et tilmuret vindue eller en fjernet gesims kan gøre et gammelt bevaringsværdigt hus helt fremmed i gadeforløbet eller langs kanalforløbet, ligesom udskiftning eller fjernelse af en udvendig trappesten eller skorstenspipe kan forsimple et hus og derved gøre bymiljøet fattigere.

Bevaringsplanlægning fordrer retningslinier, som på én gang er klare og enkle, men som også kan virke positivt inspirerende for den enkelte husejer.

Den bevarende lokalplan skal ikke opfattes som en urimelig begrænsning af den enkeltes dispositioner, men som en hjælp til at bevare den helhed, som alle nyder godt af. Samtidig skal den opfattes som hjælp for den, der vil ombygge et gammelt hus, idet de foreskrevne detaljer til lige er udarbejdet med henblik på fornyelse og supplerung af gamle konstruktioner og materialer.

Hensigten med lokalplanen er endvidere, at nye bygninger, tilbygninger og nye bygningsdele skal tilpasse sig eksisterende bygningers udseende, herunder specielt form og proportioner. Form og proportion kan være egnsbestemte eller knytte sig til bestemte arkitekturperioder. Med andre ord form og proportioner giver bygninger identitet. Fornyelse skal tage hensyn hertil.

INDLEDNING

Før man går i gang med at bygge om, bør man se sig om i gadeforløbet. Byggehøjde og materialer (ydre fremtræden) må afstemmes efter den omgivende bebyggelse.

At bevare Strandgades huse betyder ikke, at de skal gøres til museumsgenstande, men blot at husenes ydre fremtræden skal bevares, samtidig med, at husene skal være gode at leve og bo i.

En gade er et rum, hvor asfalten eller brostenene er gulvet, husrækkernes facader er væggene, og himlen er loftet. Inventaret er trafiklys og skilte, lygter og lamper, beplantning, bænke og brandalarm samt hvad der nu ellers er kommet til i tidens løb. Alt sammen genstande i rummet fungerende for dem, der bor der - og dem, der passerer igennem til fods, på cykel, i kørestol eller i bil. Men det er sjældent, at en facade er sig selv nok. Som regel er det rækkerne af huse - og samspillet imellem dem - som skaber en ramme om gadens harmoniske og stemningsfulde liv. Ligesom gaden selv er hver eneste bygning fuld af detaljer, som er et vidnesbyrd om gode håndværkeres duelighed - og de anonyme bygmestres forståelse for traditionen og respekten for omgivelserne.

Lokalplanhæftet er opdelt i to dele:

Redegørelsen, side 4 til 10 beskriver planens forudsætninger og dens forhold til anden planlægning.

Bestemmelserne, side 11 til 20, er hæftets anden del. Bestemmelserne er ordnet i §§ med overskuelige overskrifter og skitse-mæssige illustrationer for de vigtigste emner.

Bilagene findes bagest i hæftet.

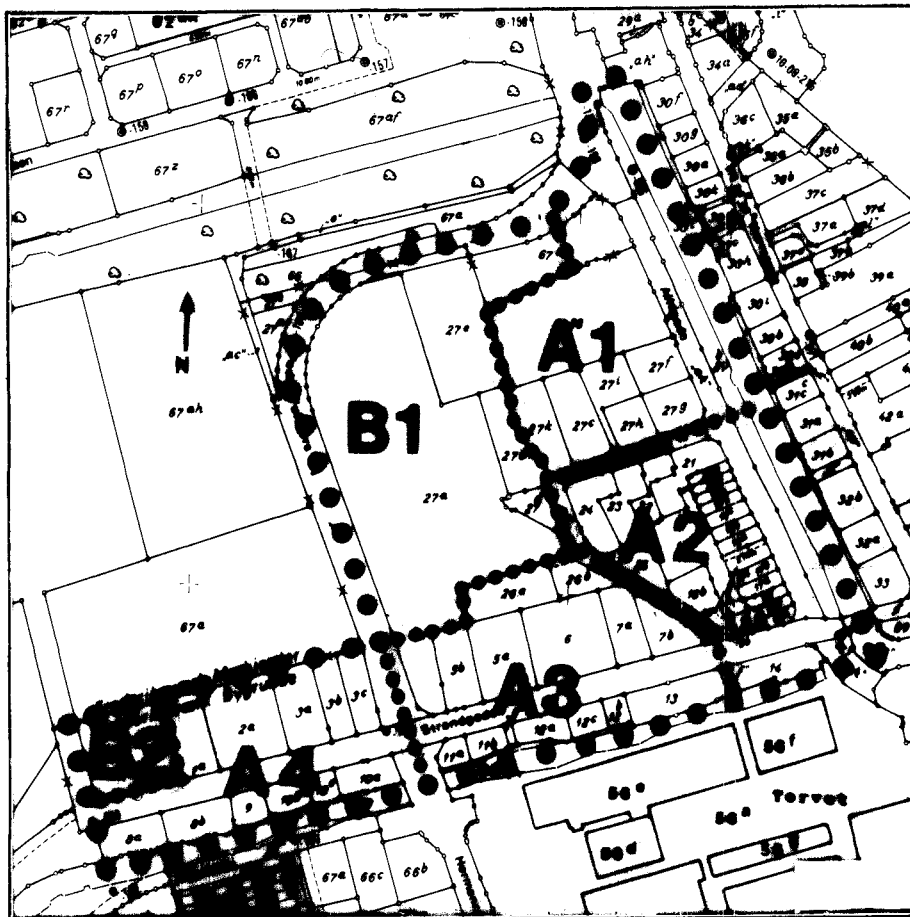
REDEGØRELSE

Lokalplanområdets afgrænsning.

Lokalplanafgrænsningen er fastlagt på grundlag af den delområdeafgrænsning, der følger den overordnede lokalplan 04.1. Lokalplanområdet omfatter delområderne A3 og A4, som vist på nedenstående kort *.

Området afgrænses mod øst af Valseværksstræde og den sanerede ejendom "Møllen". Mod syd begrænses området af kanalforløbet fra "Møllen" til nuværende campingplads mod vest. Den nordlige del af området følger grænsen langs Skjoldborgparken, tennisbaneanlægget og Vandrerhjemmet.

Området omfatter således hele Strandgade og en mindre del af Valseværksstræde.

- * I 1982 blev delområde B₁ lokalplanlagt (beskyttede boliger). Delområde A₂ blev lokalplanlagt i 1985 i forbindelse med saneringen af Allégadekarreen og "Møllen". Der er i 1990 truffet byfornyelsesbeslutning for delområde A₁ og en (bevarende) lokalplan for dette område forventes tilvejebragt i de nærmeste år. Delområde B₂ (off. formål) er stadig underlagt bestemmelserne i den overordnede lokalplan 04.1.

Lokalplanens formål:

Området langs Strandgade anvendes i dag overvejende til boligformål. Der er i tidens løb lokaliseret enkelte liberale og serviceorienterede erhverv i området. En fortsat anvendelse til boligformål vil give de bedste betingelser for bevarelse af de gamle bebyggelser og bevarelse af områdets karakter i øvrigt. Der vil dog fortsat være mulighed for at drive ikke genegivende erhverv, som f.eks. liberale og serviceorienterede erhverv i tilknytning til boliger, såfremt ejendommens karakter af beboelsesejendom ikke brydes.

Det er lokalplanens formål først og fremmest at sikre, at fremtidige restaureringer og ombygninger af den bevaringsværdige bebyggelse respekterer de karakteristiske træk i bebyggelsens udformning (ydre fremtræden), materiale- og farveanvendelse, der giver det enkelte hus et roligt, velproportioneret ydre og får det samlede gadebillede/gadeforløb til at fremstå som en harmonisk helhed.

Det er endvidere hensigten, at områdets beplantning, som et vigtigt element i områdets karakter, dels bevares i det omfang, det vil være muligt og dels at anwise nye beplantningsformer i gadeforløbet.

Lokalplanen har desuden en bestemmelse om, at der ikke må ske udstykninger med henblik på opførelse af ny boligbebyggelse, idet området undet ét må betragtes som værende fuldt udbygget. Der vil dog fortsat være mulighed for at foretage mindre tilbygninger, opføre udhuse m.v. under hensyntagen til de bevaringsværdige huse og til bestemmelserne for området i øvrigt.

Strandgade 24: Bevaringsværdig villa opført i 1899.

En bygning med fine detaljer, især det karakteristiske "Kikkenborg" med spir og fire enrammede vinduer.

REDEGØRELSE

Karakteristik af området.

Bebyggelsesmæssigt er Strandgade i dag præget af store variationer. Det gælder især med hensyn til opførelses-tidspunkt, materialekarakter, grundstørrelser, ydre fremtræden og bebyggelsesprocenter. Bebyggelsen er ikke rigtig bymæssig, men fremtræder de fleste steder som en "åben, lav" bebyggelse med enkelte hovedhuse sammenbygget i skel.

Bebyggelsens ensartethed fremtræder i bygningshøjden og af tagkonstruktionen. Langt den overvejende del af husene er i 1 1/2 etage (én etage med udnyttet tagetage), og tagene er udført som symmetriske sadeltage (= heltage) med rygningen placeret parallelt med gadelinien.

Nogle af byens ældste velbevarede og fredede lave længeformede huse ligger her i gadeforløbet sammen med nyere tidstypiske købstadhuse, hvor karakteristiske detaljer som kviste, gesimser, vinduesudformninger, døre, tagbeklædninger, skorstene m.m. beriger områdets bymæssige værdier.

Set i forhold til de enkelte huse og i helheden findes der således ganske betydelige historiske, arkitektoniske og miljømæssige værdier i området, som er værd at bevare og sikre.

Bygningerne er af god teknisk kvalitet og rummer næsten udelukkende boliger. Dog er der i enkelte af bygningerne lokaliseret mindre bolignære erhvervsfunktioner som krostue og restauration, ejendomsmægler og tandklinik.

Grundstørrelsen og bebyggelsesprocenten for de enkelte ejendomme i området er meget varierende. Mod kanalsiden ligger grundstørrelsen de fleste steder på 200 - 400 m² og med en bebyggelsesprocent fra 25 til 50, stedvis op til 80.

I den øvrige del af området ligger grundstørrelsen typisk på 600 - 1.000 m² enkelte steder op til 1.700 m² og med en bebyggelsesprocent fra 10 til 40.

Arkitektonisk og byarkitektonisk er det især den særlige sammenstilling af bygningerne og deres beliggenhed helt ude i gadelinien, der må vurderes som særdeles bevaringsværdig.

De ældste huse i 1 - 1 1/2 etage, med direkte adgang fra gaden, giver et usædvanligt helstøbt bymiljø, som ofte overstiger det enkelte hus' egen arkitektoniske værdi.

Netop de konstaterbare forskelle med hensyn til byggeskik, dimensioner og materialer skaber den berigende variation, som området i dag sammen med Allégade- og Nørregadeområderne karakteriserer det for byen særlige "kanal-miljø".

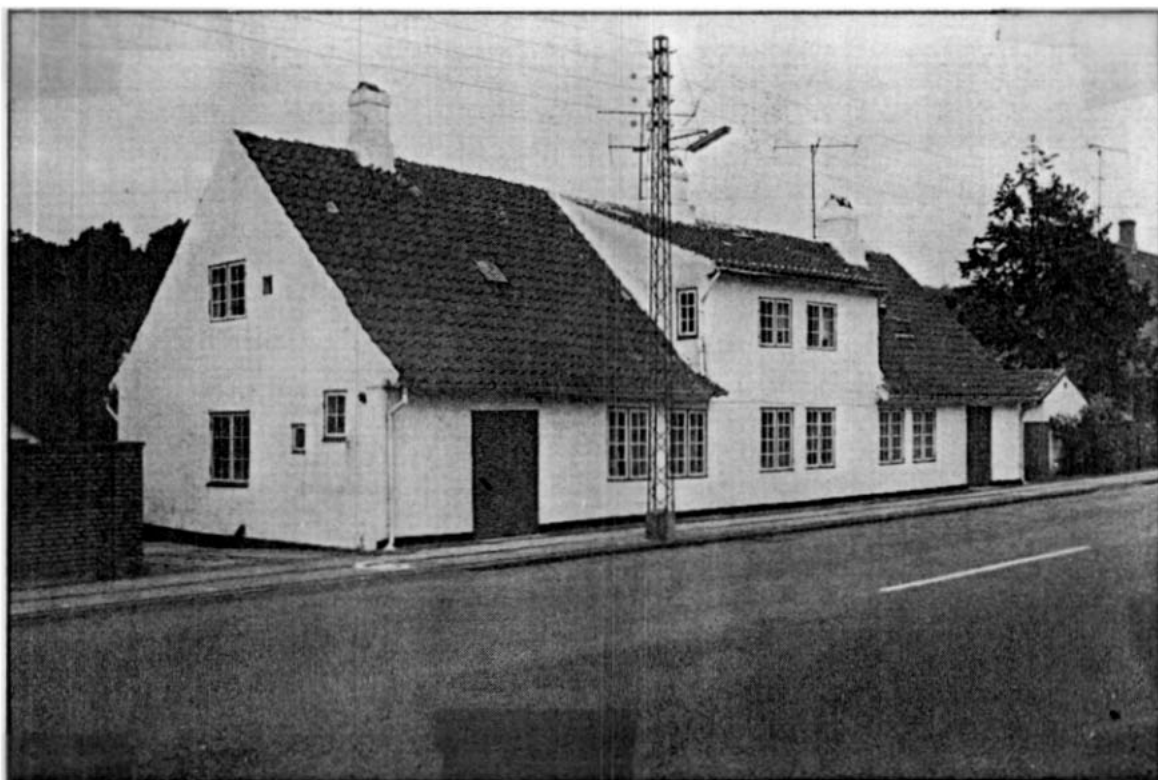
REDEGØRELSE

På kortbilag 2 er angivet de bygninger, som er bevaringsværdige, enten ud fra kulturhistoriske, arkitektoniske eller miljømæssige betragtninger. Enkelte bygninger er fra byens tidligste planlægning eller er karakteristiske for en bestemt epoke eller anvendelse og er alene ud fra denne synsvinkel vurderet som bevaringsværdige. Andre bygninger er ikke i sig selv enestående på grund af alder eller lignende, men de indgår i bybilledet på en markant måde enten ved deres størrelse, beliggenhed eller materialeholdning. Disse bygninger er vurderet som bevaringsværdige for helheden.

Fælles for de to typer bygninger er, at de ikke må ombygges eller nedrives uden særlig tilladelse fra Byrådet. Især nedrivningsklausulen er væsentlig at håndhæve i det bevaringsværdige bymiljø.

Ifølge bestemmelserne skal bygningerne såvidt muligt bevares i deres oprindelige udformning. I lokalplanen er angivet retningslinier for visse generelle byggetekniske og arkitektoniske detaljer, der bl.a. har til formål at genskabe detaljer, som er gået tabt eller er blevet fortrængt af nye, fremmede byggematerialer.

Det er ud fra disse betragtninger, at lokalplanens bevarings- og bebyggelsesregulerende bestemmelser, herunder § 9 om bebyggelsens ydre fremtræden, skal ses.

Strandgade 12: Et af byens ældst bevarede længehuse med tagrygningen parallelt med gadelinien. Forhuset blev i maj 1985 fredet. Forhuset er opført antagelig i 1763 og er et egnstypisk intakt og originalt "Classenhus" med overpudsede bindingsværk og gamle sprossede vinduesrammer.

REDEGØRELSE

FORHOLDET TIL ANDEN PLANLÆGNING

Regionplan 1989.

Ifølge regionplanen, der blev godkendt af miljøministeren i december 1989, er Frederiksværk karakteriseret som et historisk byområde.

Det er regionplanens formål at bevare og derved hæve den miljømæssige og bygningsmæssige standard i de historiske byområder.

For Frederiksværk er det især de kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, der er lokaliseret langs såvel Strandgade som det for byen så særprægede kanalmiljø, der skal sikres og derved bevares.

Det er endvidere regionplanens formål at sikre bevarelse af de eksisterende grønne træk (bepantning og anlæg) i bybilledet.

Nærværende lokalplan er i overensstemmelse med regionsplanens retningslinier om bevarende planlægning.

Kommuneplanen.

Ifølge kommuneplanen, der blev vedtaget af Byrådet i juni 1983, er lokalplanområdet en del af et større område 4.15 (se kortet på modsat side).

Delområdet er udlagt til boligformål med mulighed for at indpasse mindre institutioner, butikker og erhverv, der ikke medfører gener for omgivelserne.

Kommuneplanen foreskriver endvidere, at "igennem den detaljerede planlægning skal områdernes kulturhistoriske og miljømæssige kvaliteter bevares, og ny bebyggelse og nye anlæg skal underordne sig det bevaringsværdige miljø". Bebyggelsesprocenten for området under ét må ikke overstige 35.

Nærværende lokalplan er i overensstemmelse med kommuneplanens rammebestemmelse, hvis udformning fremgår af modstående side.

Bebyggelsesprocenten.

Ved bebyggelsesprocenten forstås etagearealets procentvise andel af grundstykkets areal.

Som nævnt er bebyggelsesprocenten for Kommuneplanens område 4.15 fastlagt til 35. I nærværende lokalplan er bebyggelsesprocenten for området under ét fastlagt til 40 (se bilag 4).

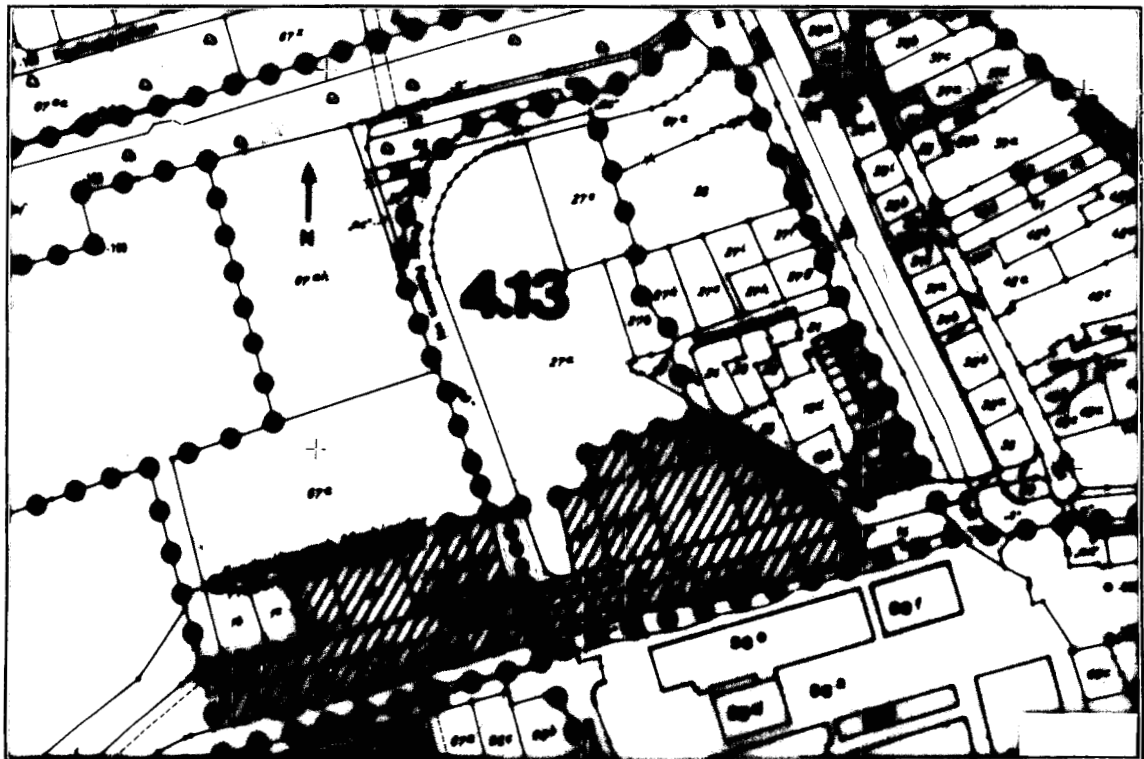
I senere lokalplaner - for den del af område 4.15, der endnu ikke er lokalplanlagt - vil bebyggelsesprocenten blive fastlagt således at kommuneplanens bestemmelse om 35 for hele område 4.15 kan overholdes.

Bebyggelsesprocenten for lokalområdet under ét er i dag 36 (se bilag 4).

4.15 Ved Allégade og Strandgade

En lokalplan, der træffer bestemmelser for området, skal sikre:

- a. at områdets anvendelse fastlægges til boligformål med mulighed for tilhørende kollektive anlæg, offentlige institutioner og mindre butikker til kvarterets daglige forsyning samt nærmere angivne erhvervstyper, der kan indpasses i området uden genvirkninger i forhold til omgivelserne,
- b. at bebyggelse opføres i 1 eller 1 1/2 etage med symmetrisk sadeltag,
- c. at bebyggelsesprocenten for området under ét ikke overstiger 35,
- d. at områdets karakteristiske bebyggelse med tilhørende omgivelser samt bebyggelse af særlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi bevares,
- e. at ny bebyggelse og nye anlæg får en placering, udformning og et materialevalg, som kan medvirke til at opretholde karakteren af det eksisterende miljø.

 Lokalplanområdet.

REDEGØRELSE

Rammelokalplanen.

Som led i bevarelsen af det eksisterende miljø i Frederiksværk bymidte vedtog Byrådet i maj 1978 en overordnet, bevarende lokalplan (nr. 04.1) for et større område langs kanalen og Strandgade. Området omfattede desuden Allégade, Valseværksgade og Valseværksstræde. Dette område blev lokalplanlagt i februar 1985 (se side 4).

Hensigten med den overordnede rammelokalplan var at sikre, at der i fremtidige supplerende lokalplaner for mindre områder træffes bestemmelser om, at områdernes karakter bevares i overensstemmelse med områdernes bevaringsværdige bebyggelse og beplantning.

Det vil sige, at den bevaringsværdige bebyggelse ikke må nedrives, ombygges eller på anden måde ændres uden Byrådets tilladelse, og at den bevaringsværdige beplantning ikke må fjernes uden Byrådets tilladelse.

Nærværende lokalplan er ikke blot en detaljering af rammelokalplanen, men er på flere punkter også en ændring. Der er derfor medtaget en bestemmelse om, at rammelokalplanen ophæves inden for nærværende lokalplans område.

Fredningsbestemmelser.

Inden for lokalplanens område er kanalen fredet mellem Hermannsgade og Campingpladsen.

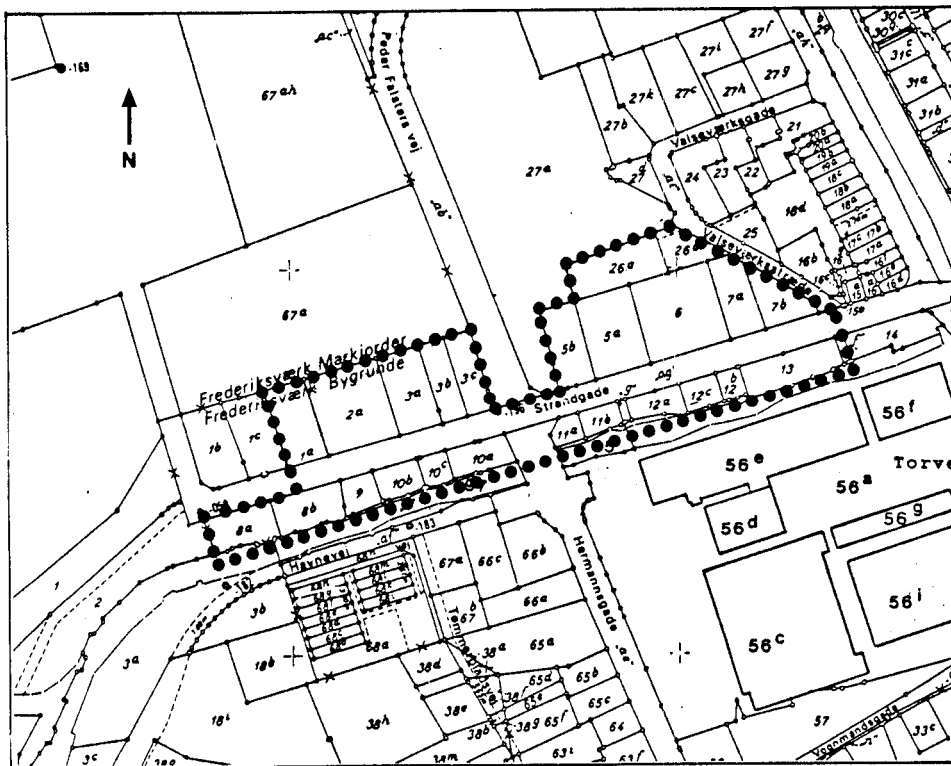
Fredningen er en status quo fredning afsagt af Fredningsnævnet ved kendelse af 27. februar 1967.

Fredningen betyder, at den eksisterende (fysiske) tilstand ikke må ændres uden Fredningsnævnets tilladelse.

Lokalplanens område er omfattet af naturfredningslovens § 47 a om en 150 m å-beskyttelseslinie. Opførelse af nyt byggeri og ændringer af beplantning og terræn kan således ikke finde sted, medmindre fredningsmyndigheden (Skov- og Naturstyrelsen) ophæver å-beskyttelseslinien inden for lokalplanens område. I den forbindelse har Skov- og Naturstyrelsen ved skrivelse af 12. februar 1992 meddelt, at styrelsen er indstillet på at ophæve naturfredningslovens åbeskyttelseslinie inden for lokalplanområdet ved endelig godkendelse af lokalplanen.

Der er i maj 1985 tinglyst fredningskendelse på ejendommene matr.nr. 3a, 3b og 5 a (Strandgade 22, 20 og 12). Kendelsen betyder, at forhusene ikke må nedrives, ombygges eller på anden måde ændres uden Miljøministeriets tilladelse.

LOKALPLANEN

Lokalplanområde

matrikelkort

BESTEMMELSER

I henhold til lov om planlægning (lovbekendtgørelse nr. 388 af 6. juni 1991) fastsættes herved følgende bestemmelser for det i § 2 nævnte område:

§ 1 FORMÅL

1.1 Lokalplanen har til formål:

- at bevare områdets nuværende karakter,
- at sikre, at der i forbindelse med ændringer i den bevaringsværdige bebyggelses ydre fremtræden tages hensyn til bygningernes arkitektur, nabo-bebyggelse og gadeforløbet som helhed,
- at sikre, at ny bebyggelse (og nye anlæg) i området gives en placering, udformning og ydre fremtræden, der i materialeanvendelse og farveanvendelse er i harmoni med områdets bevaringsværdige træk,
- at sikre den bevaringsværdige beplantning i området,
- at anvise nye beplantnings- og belysningsformer i gadeforløbet,
- at sikre, at der ikke sker udstykninger i området, med henblik på opførelse af ny boligbebyggelse,
- at sikre vej- og stiadgang til området, og
- at sikre, at det for byen så karakteristiske kanalmiljø bevares og styrkes.

§ 2 OMRÅDE OG ZONESTATUS

2.1 Lokalplanen afgrænses som vist på kortbilag 1 og omfatter følgende matrikler, alle af Frederiksværk Bygrunde:

1a, 2a, 3a, 3b, 3c, 5a, 5b, 6, 7a, 7b, 8a, 8b, 9, 10a, 10b, 10c, 11a, 11b, 12a, 12b, 12c, 13, 26a og 26b

samt alle parceller, der efter lokalplanens endelige vedtagelse sammenlægges eller på anden måde ændres inden for lokalplanens område.

Det bemærkes, at matrikelnummer 8a er opdelt i ejerlejligheder.

2.2 Lokalplanområdet er beliggende i byzone, og zonestatus ændres ikke.

BESTEMMELSER

§ 3 OMRÅDETS ANVENDELSE

- 3.1 Området må med de nedenfor nævnte undtagelser kun anvendes til boligformål. Der må kun opføres eller indrettes bebyggelse til helårsbeboelse.
- 3.2 Der kan efter Byrådets godkendelse i hvert tilfælde indrettes sådanne erhvervsvirksomheder, som kan indpasses i området under forudsætning af:
- a. at virksomheden efter Byrådets skøn drives på en sådan måde, at ejendommens karakter af beboelsesejendom ikke brydes (herunder ved skiltning og lign.) og at områdets præg af boligområde ikke brydes,
 - b. at virksomheden ikke medfører ulemper for de omboende,
 - c. at virksomheden ikke medfører behov for parkering, der ikke er plads til på den pågældende ejendom.
 - d. Ejendommene må herudover ikke benyttes til nogen form for erhvervsvirksomhed.
- 3.3 På hver ejendom må der kun opføres eller indrettes én bolig for én familie. Byrådet kan dog tillade, at der indrettes mere end én bolig på større ejendomme.

§ 4 Udstykning/Matrikulære forhold

- 4.1 Den nuværende matrikulering skal opretholdes.
- 4.2 Sammenlægninger og mindre skelændringer, for at forbedre adgangsforhold og boligens udearealer, kan tillades efter Byrådets særlige godkendelse.
- 4.3 Nye udstykninger og ændringer i udstykning med henblik på opførelse af nye boliger må ikke finde sted.
- 4.4 Den nuværende matrikulering langs kanalen kan ændres, således at ejendommenes fremtidige bagskel (mod kanalen) i princippet følger kanalens forløb.

BESTEMMELSER

§ 5 VEJ- OG STIFORHOLD

- 5.1 De eksisterende veje og adgange til bebyggelserne inden for området opretholdes med deres eksisterende bredder og forløb.
- 5.2 Den eksisterende sti- og broforbindelse fra Strandgade til "Centerarealet" (sti a-b på kortbilag 1) opretholdes.
- 5.3 Der pålægges en byggelinie på 5 m fra vejskel til Peder Falstersvej.

§ 6 PARKERINGSFORHOLD

- 6.1 Til boliger skal der etableres parkeringsplads efter den til enhver tid gældende byggelovs bestemmelser herom.
- 6.2 Til ejendomme med erhverv skal der etableres parkeringspladser efter de af Byrådet godkendte retningslinier, jf. øvrigt § 3.1, d.

§ 7 TEKNISKE ANLÆG

- 7.1 Fritstående antenneanlæg, parabolantennor og lignende konstruktioner må kun opstilles eller fastgøres efter byrådets særlige tilladelse.
- 7.2 Efter etablering af fællesantenneanlæg (TV m.v.) må individuelle antenneanlæg ikke etableres på ejendommene.
- 7.3 Inden for området kan opføres de transformerstationer, der er nødvendige for at sikre områdets el-forsyning, når de udføres i overensstemmelse med den omgivende bebyggelse, bygningshøjden ikke overstiger 1,50 m og det bebyggede areal ikke er større end 4 m².
- 7.4 Ny bebyggelse må ikke uden Byrådets tilladelse tages i brug, før bebyggelsen er tilsluttet et kollektivt varmforsyningsanlæg (fjernvarme).
- 7.5 Forsyningsledninger må ikke fremføres som luftledninger.
- 7.6 Fremtidig gadebelysning kan i princippet udføres som vist på principskitsen bagest i hæftet (bilag 3).

BESTEMMELSER

§ 8 BEBYGGELSENS OMFANG OG PLACERING

8.1 Ny bebyggelse, tilbygninger og ombygninger skal gives en placering, udformning og ydre fremtræden, der i materiale- og farveanvendelse efter Byrådets skøn er i harmoni med områdets bygninger og bevaringsværdige træk.

8.2 Bebyggelsesprocenten for lokalplanområdet undet ét må ikke overstige 40.

BOLIGBEBYGGELSE:

8.3 Boligbebyggelse må kun opføres i én etage med udnyttelig tagetage og loftet over en kælderetage må højst ligge 50 cm over terræn.

8.4 Boligbebyggelsens facadehøjde må ikke overstige 3.10 m målt fra terrænplan og til linien, hvor ydervæg og tagflade mødes. Gavltrekanter er undtaget. Højden fra et af kommunen godkendt terrænplan og til bygningens rygning må ikke overstige 7,5 m. Bebyggelsen kan opføres med gavl i et naboskel efter projektets særlige godkendelse af Byrådet.

8.5 Hvor der genopføres bygninger efter brand eller anden ødelæggelse kan bebyggelsen i princippet opføres i samme omfang, udformning og placering, som tidligere uanset bebyggelsesprocentens størrelse. Beboelsesbygninger skal som et hovedprincip opføres med deres længderetninger (facader) i gadelinien med en maximal husdybde på 7,00 m.

8.6 Tilbygninger til eksisterende beboelsesbygninger kan opføres i samme højde som eksisterende hus.

8.7 Ny bebyggelse skal overholde den til enhver tid gældende byggelovs bestemmelse om afstand til skel.

ANDEN BEBYGGELSE: UDHUSE, REDSKABSSKURE OG LIGN., MINDRE BYGNINGER, CARPORTE OG GARAGER:

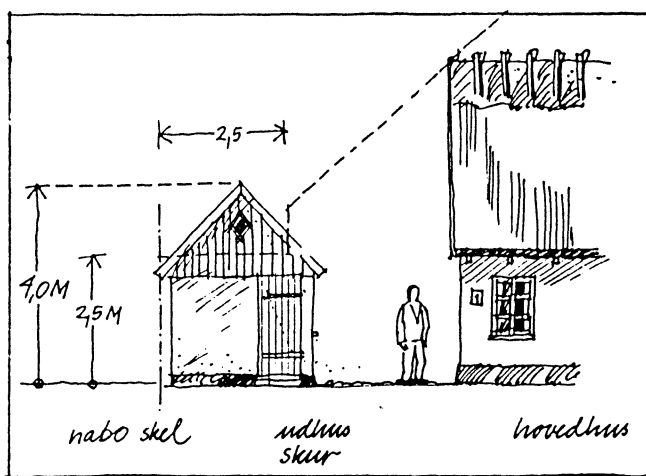
8.8 Placering af udhuse, carporte og garager skal godkendes i hvert enkelt tilfælde af kommunen.

8.9 Fritliggende udhuse, carporte, garager og lign. mindre bygninger kan efter ansøgning, såfremt de udføres med symmetrisk sadeltag, tillades opført med en facadehøjde på 2,50 m og med en totalhøjde på 4,00 m i skelbræmmen, som vist på modstående illustration.

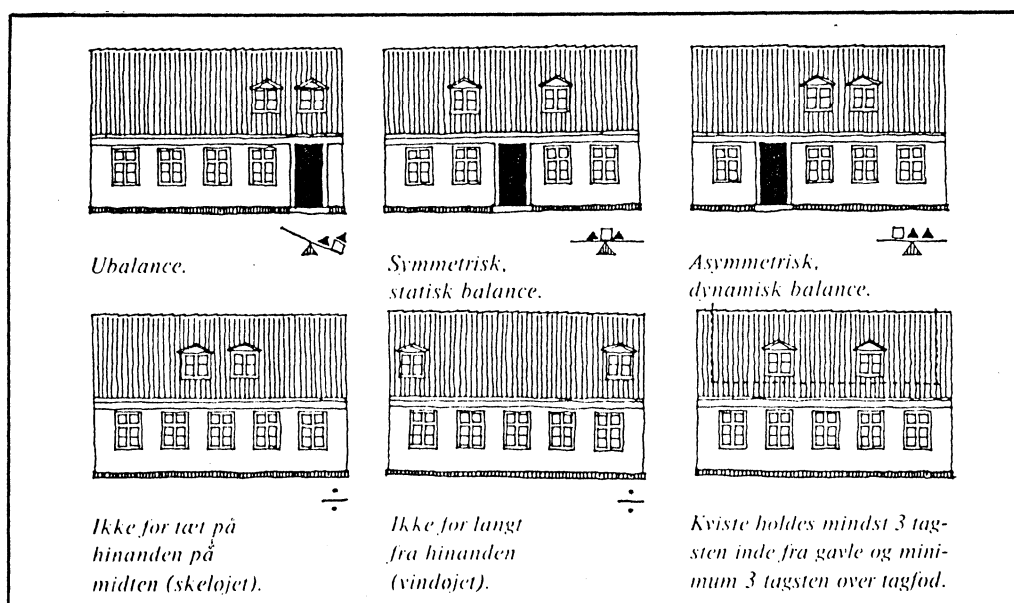
8.10 Ved ensidig taghældning (halvtag) må største højde ikke overstige 2,75 m i skelbræmmen. Taghældning må være max. 30°.

BESTEMMELSER

- 8.11 På en i forvejen lovligt overbebygget ejendom skal det efter indhentet godkendelse fra Byrådet være tilladt at genopføre udhuse, garager eller opføre erstatning for disse med samme areal.
- 8.12 Udhuse m.v. der opføres direkte i forbindelse med beboelsesbygningen kan opføres med en maksimal bygningshøjde lig med eller lavere end beboelsehusets gesimshøjde. Taghældningen skal i disse tilfælde være under 30° .

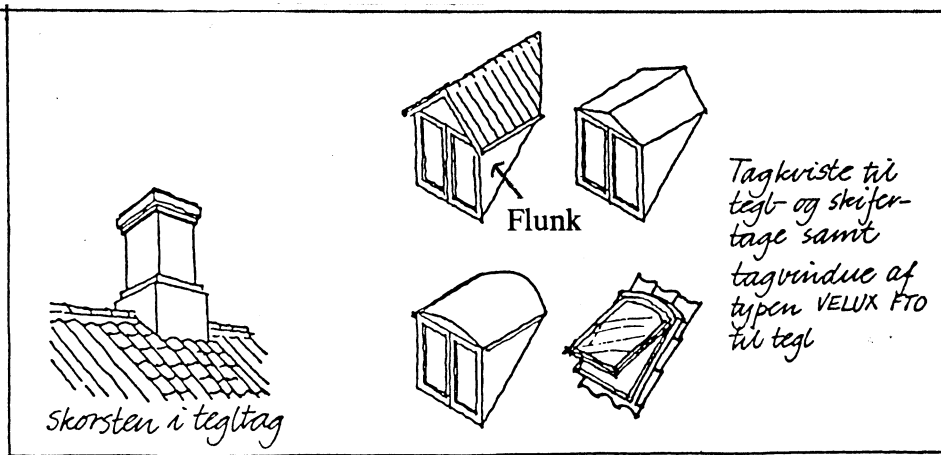
§ 8.9 Bygningshøjde

Om kviste (se § 9.4)

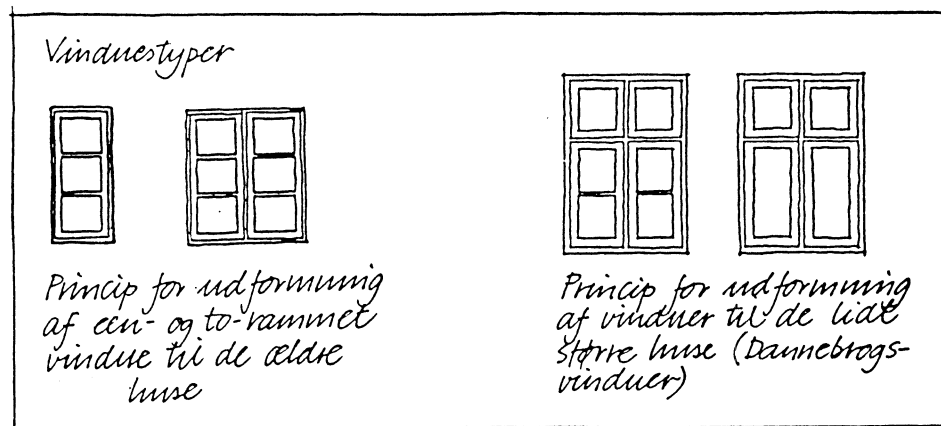
Illustration fra Planstyrelsens serie, "Information om bygningsbevaring". Serien består af løbende, der kan afhentes på Teknisk Forvaltning.

BESTEMMELSER

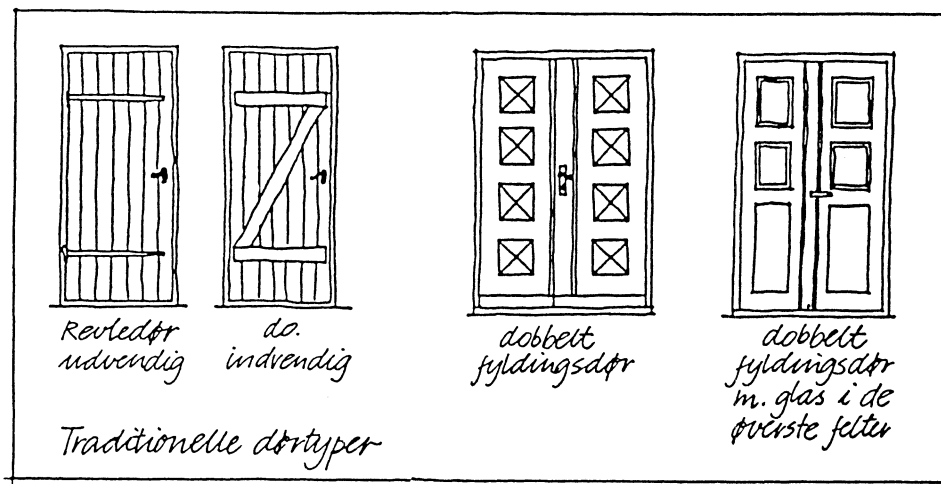

§ 9.4
Tagkviste

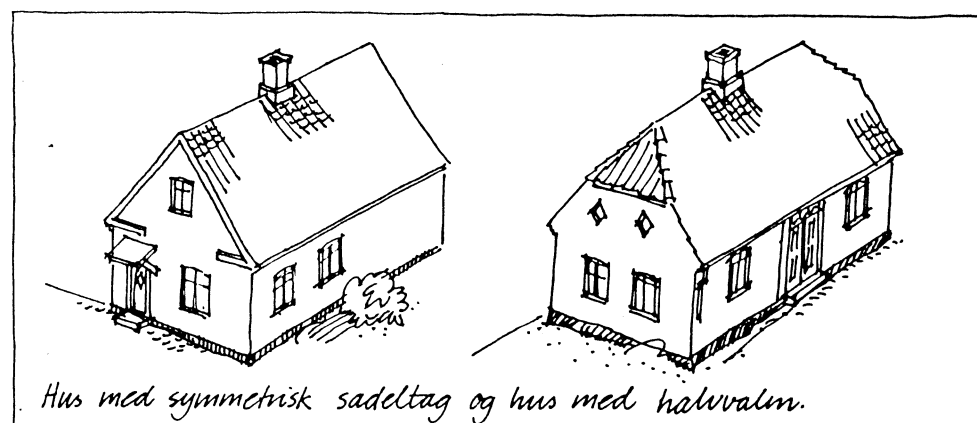
§ 9.7
Skorsten

§ 9.5
Vinduer

§ 9.6 og § 9.11
Døre

§ 9.2
Tagformer

BESTEMMELSER

§ 9 BEBYGGELSENS YDRE FREMTRÆDEN

BOLIGBEBYGGELSE:

- 9.1 Boligbebyggelsens ydermure skal, medmindre andet godkendes af Byrådet, fremtræde som pudset, vandskuret eller berappet murværk i lyse jordfarver eller hvid i harmoni med den omgivende bebyggelse.
- 9.2 Boligbebyggelsens tag skal udføres som symmetrisk sadeltag eller som halvvalm med en hældning på 40 - 50 grader, som vist på modstående illustration.
- 9.3 Til tagmaterialer skal anvendes uglasserede røde eller brune tagsten af tegl, mørk skifer eternit eller sort tagpap med lister. Facadernes afslutning skal ved tegltag og skifer udføres med gesims.
- 9.4 Kviste kan tillades udført som vist på modstående illustration. Kviste skal udføres med flunker, der dækkes med zink, kobber eller sort tagpap. I flunker må ikke isættes vinduer. Kvistens bredde må ikke overstige 1 vinduesfag og kvistens samlede længde i facaden må højst svare til 1/3 af tagets facadelængde.
- 9.5 Nye vinduer skal udføres i træ, enten som sprossede eller som Dannebrogsvinduer, som vist på modstående illustration. Gående midterpost er tilladt. Vinduerne skal males i dæmpede farver, og der må ikke anvendes buet glas i vinduerne. Vinduerne må højst være trukket 5 cm tilbage fra facadeflugten.
- 9.6 Udvendige døre skal indpasses i facaden på samme måde som vinduerne, som vist på modstående illustration. Særlige karakteristiske yderdøre af lokal byggekik skal så vidt muligt bevares. Hvor udvendige to-fløjede døre ændres til enkelt fløj, må omgivende murværk ændres, så dørbredden ikke overstiger vinduesbredden. Murhullet skal dog altid være mindst 90 cm.
- 9.7 Fjernelse af eksisterende skorstene må kun finde sted efter Byrådets godkendelse. Ved modernisering af varmeanlæg skal eksisterende skorstene bevares.
- 9.8 Enhver skiltning eller anden form for reklamering skal godkendes af Byrådet.

BESTEMMELSER

ANDEN BEBYGGELSE: UDHUSE, REDSKABSSKURE OG LIGN., MINDRE BYGNINGER, CARPORTE, GARAGER, OVERDÆKKEDE TERRASSER, ALTANER, BALDAKINER OG KARNAPPER (udestuer):

- 9.9 Udhuse, garager, carporte og lign. mindre bygninger der ikke er over 50 m² og som har en ensidig taghældning på under 30° skal udføres med sort eller mørkegråt tagpap.
- 9.10 Udhuses ydervægge kan tillades udført i brædder (høvlede eller uhøvlede) af mindst 10 cm bredde. Overfladen skal fremtræde som samlet med dækkende dæmpede farver eller som tjæret.
- 9.11 Døre til udhuse kan udføres som revledøre, som vist på illustrationen på side 16.
- 9.12 Altaner, balkoner, karnapper m.v. kan kun undtagelsesvis tillades og kun efter særlig godkendelse af Byrådet, såfremt det kan indpasses i bygningernes arkitektur, nabobegyggelse og gadeforløbet som helhed.
- 9.13 Der må ikke anvendes materialer, der efter Byrådets skøn virker skæmmende.

§ 10 BEVARING AF BEBYGGELSE

- 10.1 De på kortbilag 2 med særlig signatur angivne bevaringsværdige huse inden for lokalplanområdet må ikke nedrives, ombygges eller på anden måde ændres i deres ydre fremtræden med mindre Byrådet giver tilladelse hertil i hvert enkelt tilfælde. Dette gælder særligt husets karakteristiske detaljer, som f.eks. kviste, gesimser, facadens farve, vinduer, døre, tagbeklædning, skorsten og lignende.

§ 11 UBEBYGGEDE AREALER, BEPLANTNING OG HEGN

- 11.1 Ubebyggede arealer inden for lokalplanområdet, d.v.s. arealer der ikke benyttes til parkering, gårdsplads, oplagsplads eller lignende skal anlægges og vedligeholdes som opholdsarealer, haver, legeplads eller lignende.
- 11.2 De på kortbilag 2 med særlig signatur viste træer og beplantning, der som følge af deres art, størrelse og placering er medvirkende til at give området dets nuværende karakter, må ikke fjernes med mindre Byrådet meddeler tilladelse hertil.

I tilfælde af at træerne dør eller ved Byrådets tilladelse fældes, er der ikke genplantningspligt.

BESTEMMELSER

- 11.3 Ved fremtidig større hovedreparation af fjernvarmeledningsnettet skal ledningsnettet omplaceres til vejmidte, således at der herved skabes mulighed for ny beplantning i gadeforløbet.
- 11.4 Fremtidig beplantning i gadeforløbet skal i princippet udføres som vist på skitsen bagest i hæftet (bilag 3).
- 11.5 Hegn langs gadelinie må kun etableres som levende hegn, åbne stakitter med lodrette tremmer, trådhegn eller plankeværk med lodret beklædning i max. 1,20 m højde.
Tremmestakitter og plankeværk skal fremtræde ensfarvet malet med dæmpede farver.
- 11.6 For områdets baghaver mod kanalside må der ikke foretages hegning eller ændres i den karaktergivende bevoksning uden Byrådets særlige tilladelse.

§ 12 TILLAEDELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER

- 12.1 I medfør af museumslovens § 26 skal gravearbejde ved om- og tilbygning standses, såfremt der afdækkes fortidminder. Ved eventuelle fund skal amsarkæologen informeres.
- Frederiksværkegnens Museum kan i tvivlstilfælde bistå med en sagkyndig vurdering i forbindelse med opførelse af eventuel ny bebyggelse, til- og ombygninger samt materialevalg i forbindelse med byggeri.
- 12.2 Før sikring af kanalkanterne skal der rettes henvendelse til Tisvilde-Frederiksværk Statsskovdistrikt, og i samråd med Statsskovdistriktet udarbejdes projekt, der sikrer kanterne i henhold til den gældende fredning.

§ 13 LOKALPLANENS OVERHOLDELSE

- 13.1 Når lokalplanen er endeligt vedtaget, skal der, før ændringer ved bygninger eller nybyggeri påbegyndes, forelægges tegninger, der oplyser de påtænkte ændringer, bygningernes beliggenhed på grunden, dens størrelse, form og indretning, således at Byrådet kan påse overensstemmelsen med lokalplanens bestemmelser.

BESTEMMELSER

§ 14 DISPENSATION FRA LOKALPLANEN

14.1 Når lokalplan er endeligt vedtaget, kan Byrådet meddele dispensation til mindre væsentlige lempelser af lokalplanens bestemmelser, forudsat det ikke ændrer karakteren af området, som lokalplanen søger at skabe eller fastholde. Mere væsentlige ændringer kan kun gennemføres ved uarbejdelse og vedtagelse af ny lokalplan.

§ 15 EKSISTERENDE LOVLIGE BEBYGGELSE

15.1 Den endeligt vedtagne lokalplan er ikke til hinder for bibeholdelse af den eksisterende lovlige bebyggelse eller for fortsættelse af den hidtil lovlige brug af en ejendom. Ombygning, tilbygning, renovering og nybyggeri eller ibrugtagen til anden anvendelse i strid med lokalplanens bestemmelser må ikke finde sted, jf. § 12.1.

§ 16 PÅTALERET

16.1 Påtaleret ifølge nærværende lokalplan har alene Frederiksværk Byråd.

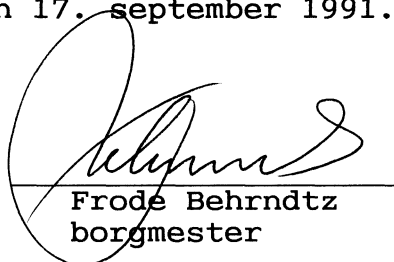
§ 17 OPHÆVELSE AF ÆLDRE LOKALPLAN

17.1 Den af Byrådet den 16. maj 1978 endelig vedtagne overordnede lokalplan 04.1 for et område ved Skjoldborg, Allégade og Strandgade ophæves inden for nærværende lokalplans område.

BESTEMMELSER

Vedtagelsespåtegning

Således vedtaget som forslag af Frederiksværk Byråd
den 17. september 1991.

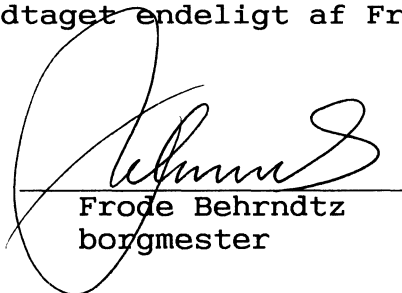

Frode Behrndtz
borgmester

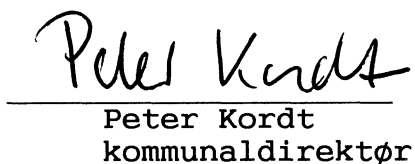

Peter Kordt
kommunaldirektør

Vedtaget endeligt af Frederiksværk Byråd den 9. juni 1992.

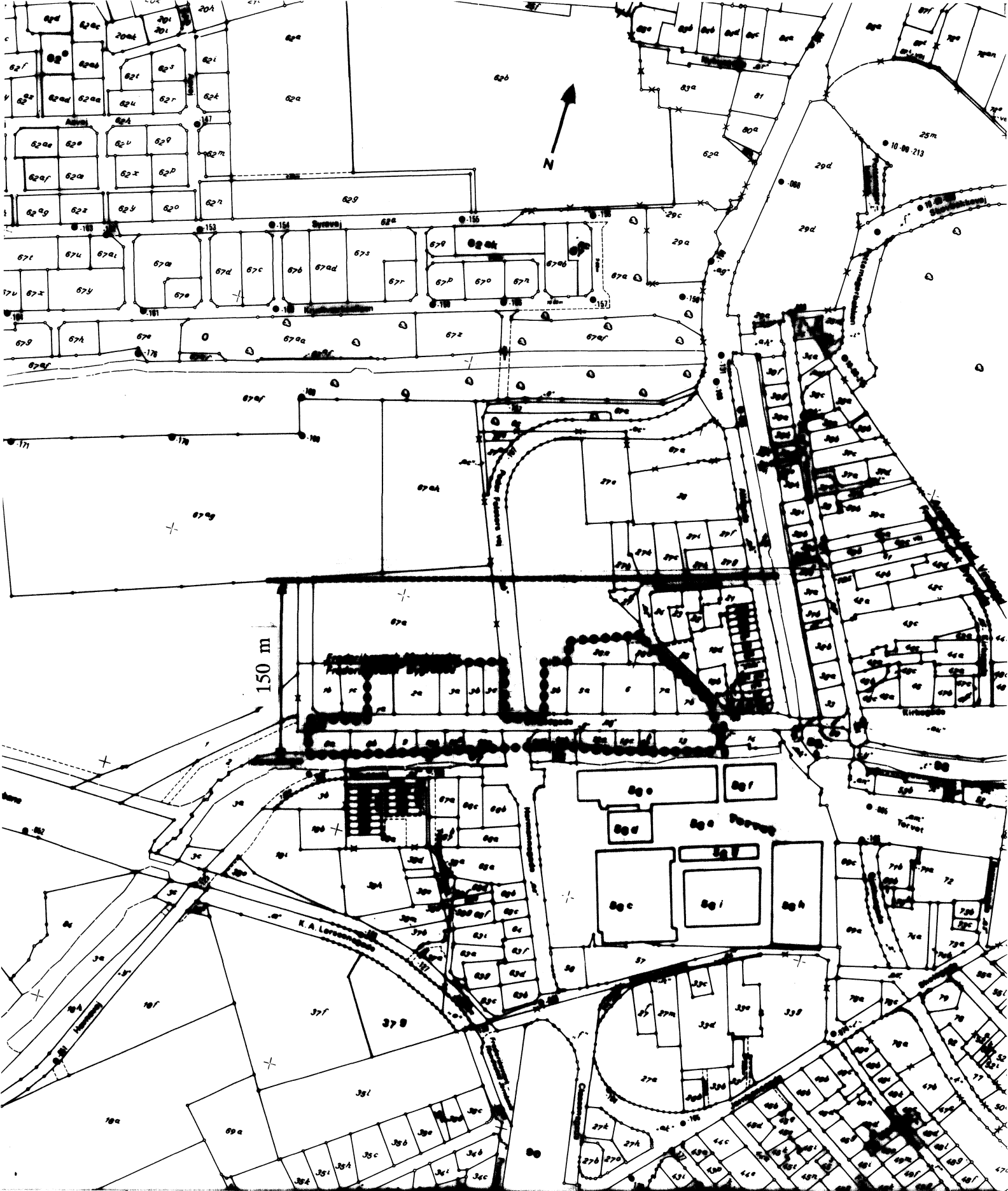
Frode Behrndtz
borgmester

Peter Kordt
kommunaldirektør

BILAG TIL
LOKALPLAN 04.19

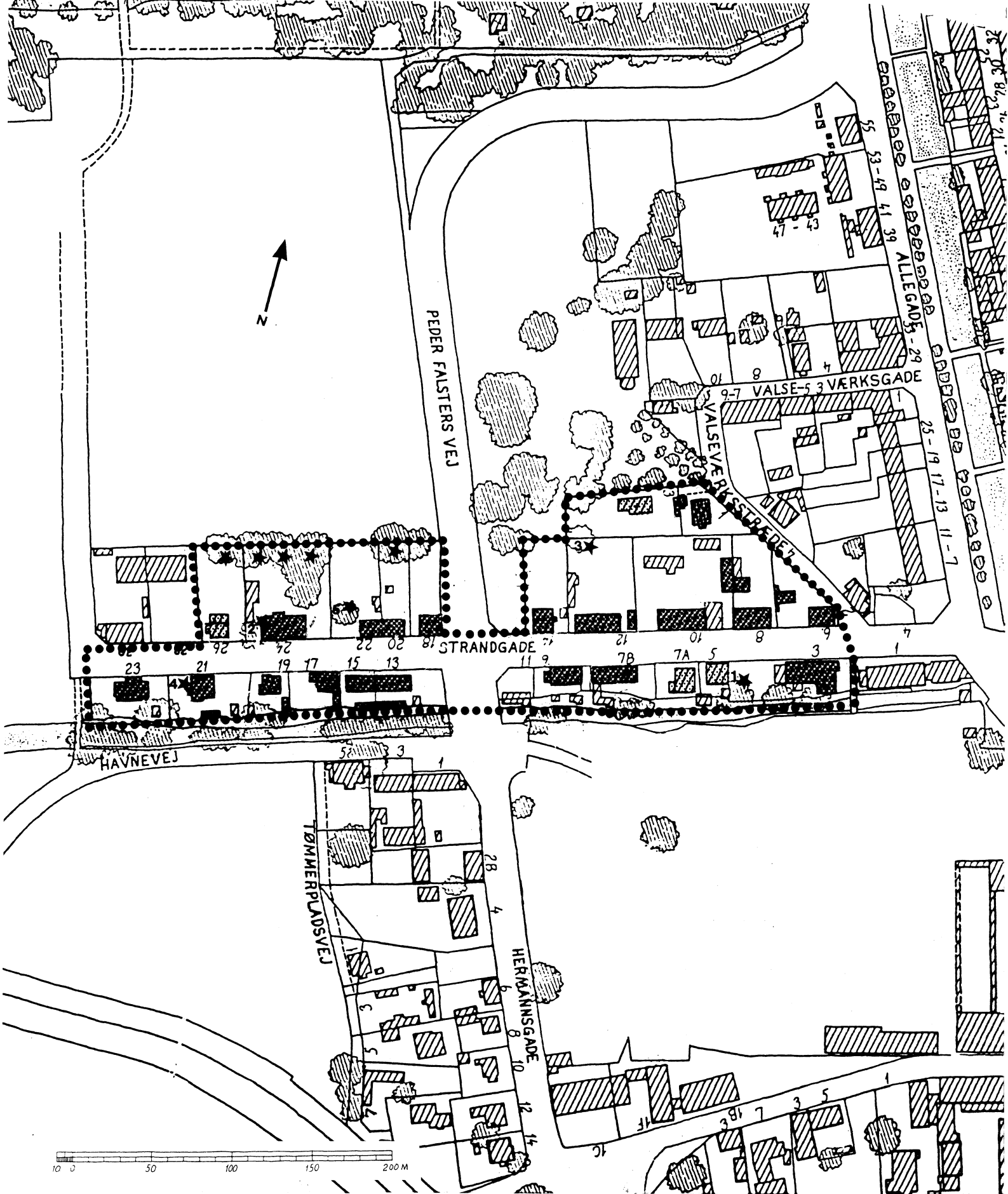
BEVARENDE LOKALPLAN
FOR STRANDGADE

- lokalplangrænse
- å-beskyttelseslinie
- a - b: offentlig sti

Frederiksværk Kommune
 Lokalplan 04.19
 Kortbilag 1
 Matrikelkort
 Juni 1992

0 100 200 m

lokalplangrænse

træer og beplantning,
der skal bevares

bevaringsværdige huse

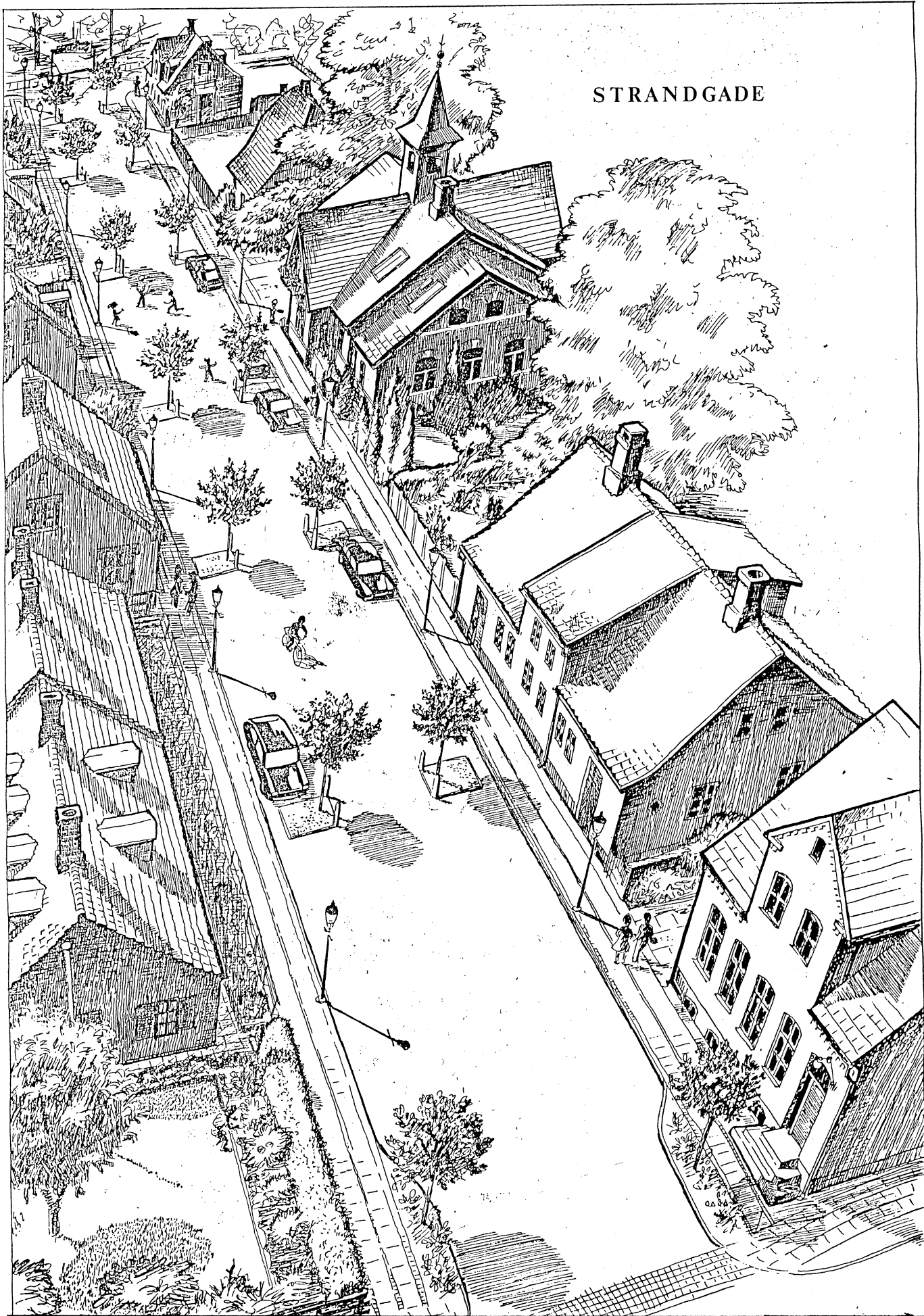

huse, bevaringsværdige
for helheden

1. Strandgade 3, elm
2. Strandgade 24, kastanietræ
3. Strandgade 12, birk
4. Strandgade 21, taks
5. Strandgade 22, valnød

Frederiksværk Kommune
Lokalplan 04.19
Kortbilag 2
Bevaringsværdier
Juni 1992

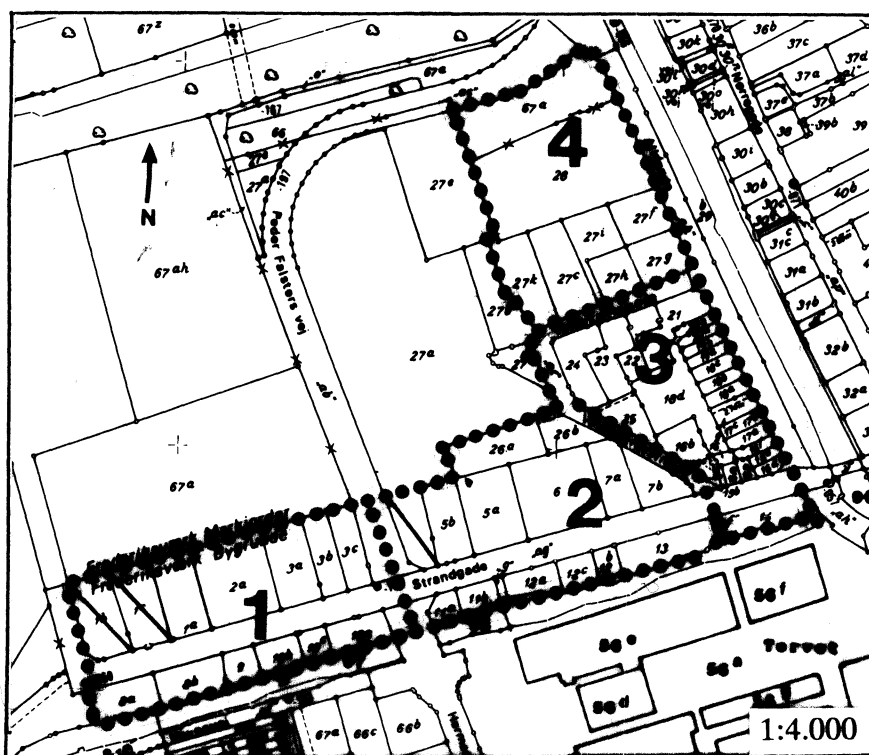
STRANDGADE

Eksempel på fremtidig udformning af gaderum:
Belysning, beplantning og parkering

Frederiksværk Kommune
Lokalplan 04.19
Kortbilag 3
Principskitse
Juni 1992

Nedenstående matrikeludsnit viser kommuneplanens delområde 04.15 opdelt i 4 underområder.

Underområde 1 og 2 er lokalplanområdet (med undtagelse af matr.nr.ne 1b, 1c og del af 27a).

I kommuneplanen er det fastlagt, at den samlede bebyggelsesprocent for hele delområde 4.15 under ét ikke må overstige 35 (jf. side 9).

Denne lokalplan fastlægger bebyggelsesprocenten for underområde 1 og 2 under ét (med ovennævnte undtagelser) til 40.

De nuværende bebyggelsesprocenter for de fire underområder samt for hele delområde 4.15 fremgår af følgende skema:

Underområde	1	2	3	4	(Gen.snit)
Bebyggelsesprocent	30	42	40	20	33

Som det fremgår af skemaet, er bebyggelsesprocenten for Strandgade (lokalplanområdet) under ét 36.

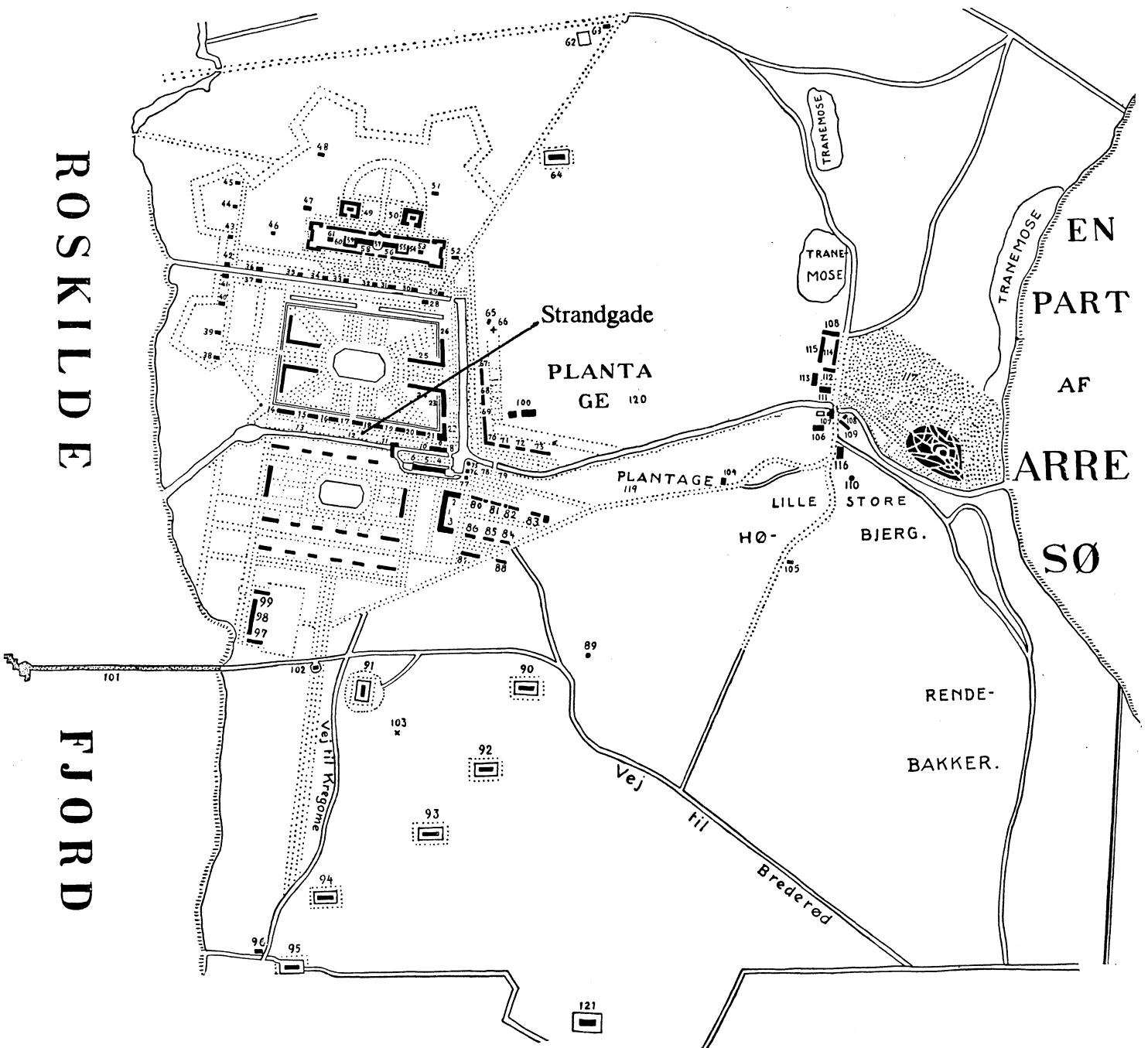
Lokalplanens forøgelse af bebyggelsesprocenten for underområde 1 og 2 under ét giver følgende resultat for fremtidige bebyggelsesprocenter:

Underområde	1 + 2	3	4	(Gen.snit)
Bebyggelsesprocent	40	45	20	35

Frederiksværk Kommune
Lokalplan 04.19
Kortbilag 4
Bebyggelsesprocenten
Juni 1992

STRANDGADES UDVIKLING
SET I ET HISTORISK PERSPEKTIV

Frederiksværk Kommune
Lokalplan 04.19
Kortbilag 5
Beskrivelse
Juni 1992

Kobberstikker J.G. Wincklers planforslag for Frederiksværk 1767.

Tegninger på side 2 og 3 henviser til planen.

Kilde: Carl Christensen "En fabriksby's historie" - Gyldendal 1926

Strandgade gennem tiderne

Strandgade har gennem tiden skiftet karakter adskillige gange. Her tænkes ikke blot på den rent fysiske fremtræden, men i højeste grad også på den mere ideologiske og socialgeografiske karakter. I det følgende søges Strandgades skiftende karakteristika beskrevet via forskellige tidsnit og omtale af centrale begivenheder. Hensigten hermed er at give en fornemmelse af en af Frederiksværks ældste gaders "sjæl".

De første beskrivelser

De første kort og optegnelser, som sammenhængende og detaljeret fortæller om Strandgade, er udført af Generalmajor Classens kobberstikker J. G. Winckler. Disse kort er fra perioden 1766-69. Desuden har P. Falster, som var inspektør på Værket fra 1763 til 1793, skrevet en beretning om Frederiksværks historie, hvori han især lægger vægt på at beskrive det værk, som Classen bygger op. Dermed får vi også en ganske god beskrivelse af fabrikssamfundet og dets indretning.

Det Frederiksværk, som vi møder hos Winckler og Falster, er koncentreret omkring "Værket" som på dette tidspunkt primært består af Støberiet (Gjethuset) og Hammersmedien.

Ud fra disse to hovedelementer udgår to gader. En løber parallelt med hovedfløjen i Gjethuset og strækker sig mod nord, mens en anden løber parallelt med smedien og strækker sig vest imod Fjorden. Gaden mod nord svarer til vore dages Nørregade og gaden mod fjorden bliver til Strandgade. Strandgade er med andre ord den ene af Frederiksværks 2 ældste gader.

Ved hjælp af Wincklers kort og optegnelser er det muligt at danne sig et billede af Strandgade og dens karakter her i "Friderichsværchs" unge år.

Man bemærker, at gaden domineres af mindre værksteder for mangfoldige håndværk. Her findes f.eks. "Kunsthuset" med læse- og regneskole samt værksteder for bl.a. instrument- og bøssevagere. Desuden findes i "Kunsthuset" et "Gelbgieser Wærksted", som bestyres af Mester Jens Andreas Klem med sine tre sønner Henrik, Søren, Mikkel Klem samt Andreas Dahlin som nærmeste medarbejdere (nr. 2)*. Vi finder en "Tegneskole, Kaaberstikker og Damascineur Wærksted (Wincklers eget værksted), samt et trykkeri og glarmesterværksted i en anden bygning (nr. 10). Der er et "Reebslager Wærksted" med "Reeberbahne" (nr. 20-22), et "Kaabersmed Wærksted" (nr. 24), et "Modelmager Wærksted" (nr. 6) samt et "Messing og Skind Sigtemager Wærksted" (nr. 12)

P. Falster opremser en liste over de produkter, man i en periode fremstillede alene i "Kunsthuset".

* Henviser til Strandgades gadenummerering i dag, jf. kortbilag 2.

Det giver et udmærket indtryk af en af grenene i den meget bredt dækkende småindustri, som fandtes på stedet sideløbende med byens store hovedproduktion af kanoner og krudt: "Messing- og Blik-Thee-Kjædler og Maskiner, Caffekander, Engelske og Franske Lysestager med Arme, Girandoler, Taffel-Uhr-Fouteraler, Drevne Skilderie-Rammer, Messing-Knapper til Land-Krigs-Armeerne, Sabel- og Kaarde-Fæster, Chatol- og Dragkiste-Beslag, Messing Dørbeslag, Kane-Bielder, Metal-Arbejde til Brand-Sprøiter, alle Sorter engelsk Model Kiøle- og Veste-Knapper, Messing-Søm til Karet- og Chaise-Fadningers-Betræk, Heste-Seletøys-Beslag, Ridetøys-Behør, Uhr-Skaller med mere". Man kan af denne liste næsten fornemme aktiviteten i disse værksteder i Strandgade for nær 250 år siden.

STRANDGADE

Til venstre i Forgrunden Møllen, Wincklers Kort Nr. 8—10.

Til højre Kunsthuset, Wincklers Kort Nr. 21.

Byens første hovedgade?

Når man ser på Frederiksværk i slutningen af 1700-årene, er det vigtigt at understrege, at byen og fabrikken er en og samme ting. Derfor vil det heller ikke være rigtigt at bruge et begreb som hovedgade. Der er snarere tale om en slags grupperinger, opdelt efter funktionen i den samlede industri på stedet. Når dette er sagt, kan man dog med en vis ret sige, at Strandgade synes at have været det "kvarter", hvori man placerede håndværk med høj status. I senere tiders hovedgade, Nørregade, er det håndværk som pottemageri, murstensfabrikation, garveri etc. samt en langstrakt bygning til beboelse for krudtmesteren og svendene på krudtværket, som dominerer i den ende af Værket.

Strandgade husede i højere grad kreative og mekaniske "videnskaber". Hen imod slutningen af 1700-tallet er der stor prestige i kendskabet til mekanik og evnen til at udvikle instrumenter og maskiner, der kan bringe fremskridt i produktionen. Man kan derfor konkludere, at Strandgade var Frederiksværks "produktudviklingsafdeling" - noget som tilsyneladende i endnu højere grad kommer til at gælde for årtierne efter Classens død i 1792.

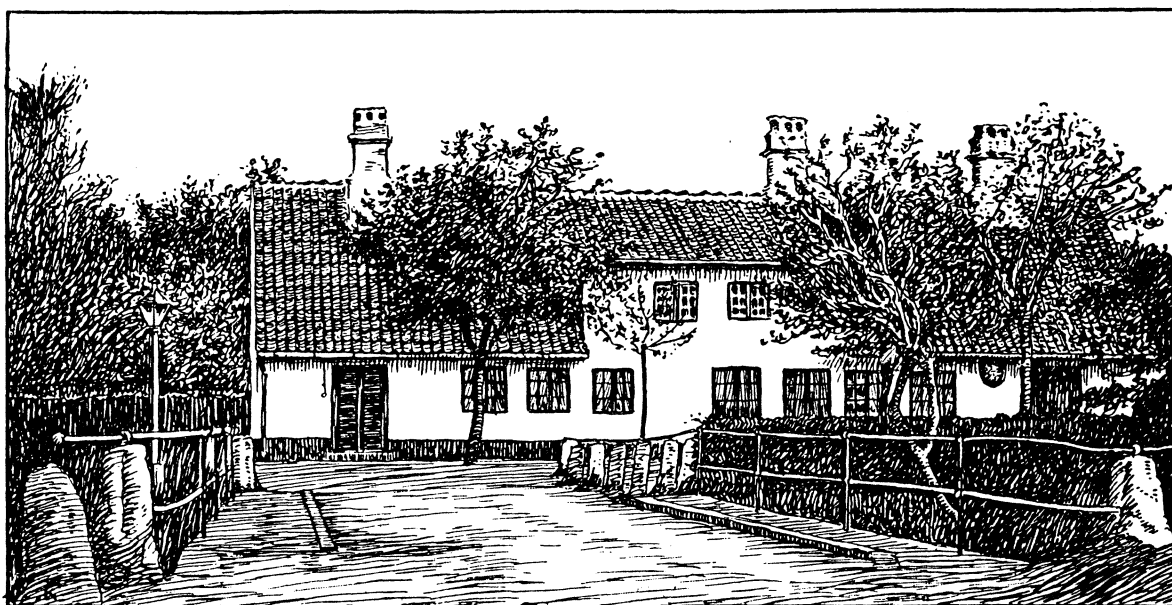
Nye ejere - nye tider

Efter Classens død ændredes ejendomsforholdet til Frederiksværk Gods radikalt. Det gik via Prins Carl af Hessen fra privat gods til at være kronens ejendom. Dette betød bl.a., at inspektøren på værket blev en mere central skikkelse med mere direkte indflydelse på værkets drift.

Inspektør på værket i perioden 1794 til 1830 var E.P. Tscherning. Denne har skrevet et par beretninger om Værket, dets historie samt om dets drift og opbygning i den tid, hvor han har været inspektør. Således omtaler han også de fleste bygninger og beretter om deres anvendelse og brugere.

Strandgade er på dette tidspunkt blevet mere udbygget og har i højere grad end tidligere fået karakter af at være en gade.

Flere af husene er stadig de karakteristiske fra Classens tid, langstrakte 14 fags bindingsværkshuse med frontkviste (to af disse kan endnu i dag ses i Strandgade med noget nær deres oprindelige udseende (nr. 12, 20 og 22)) og begge forhuse blev i øvrigt fredet i 1985). Men udover førnævnte bygninger var og bliver der i disse år opført en række værksteder, pakhuse og magasiner til forskellige formål. Her kan f.eks. nævnes et "Tømmermagazin" ved enden af gaden (nr. 30) opført i grundmur med to etager - bl.a. med bolig for materialforvalteren ved den nærliggende "Tømmergården".

DET GAMLE TOLDKONTOR
Wincklers Kort Nr. 17.

I Magasinet opbevaredes "Stenkul, Tømmer, Tag- og Mursteen, Olie, Tran, Sæbe, Lys, Tælle og saadanne Materialier, hvis Udlevering sker i smaa Mængder". Et andet eksempel kunne være "Tømmerværkstedet" (nr. 13-15), som opførtes under Carl af Hessen, og hvortil der i 1810 blev flyttet et lille boreværk, der blev trukket af to heste. Dette boreværk kunne ifølge Tscherning levere en færdigboret haubits om dagen. Sidst i denne periode, omkring 1830 opførtes den såkaldte "Svendebolig", i dag kendt som "Lindegården" (nr. 7b). Den blev bygget for at huse de svende, som arbejdede for Mekanikus v. Würden Denne beskæftigede sig bl.a. med fabrikation af dampmaskiner.

Svendeboligen, "Lindegården", Strandgade 7 B

Byen træder frem

Her op igennem de første årtier i 1800-årene kan man begynde at skimte konturene af en bebyggelse med mere bymæssig karakter, som vokser op inden for "Værkets" rammer.

Det er endnu sådan, at fabrikken er byen, og langt de fleste foretagender er stadig snævert koblet til produktionen. Der synes dog at være klare tendenser, der peger hen imod byen som en selvstændig størrelse.

Der kommer i disse år flere "serviceinstitutioner" til, som på længere sigt har funktion ud over det at effektivisere og forny produktionen. De giver grundlag for mere permanent bosættelse på stedet og er grobund for et fremvoksende borgerskab.

I Strandgade (nr. 3) åbnes omkring 1850 et apotek og trods monopol på handel og beværtning åbnes nye købmandshandler og udskænkingssteder - også i Strandgade (nr. 2). Der er syge- og fattighus (nr. 6) og toldbetjenten er flyttet til Strandgade med sin familie (nr. 16). Det samme gjaldt "districtschirurgen" (nr. 24).

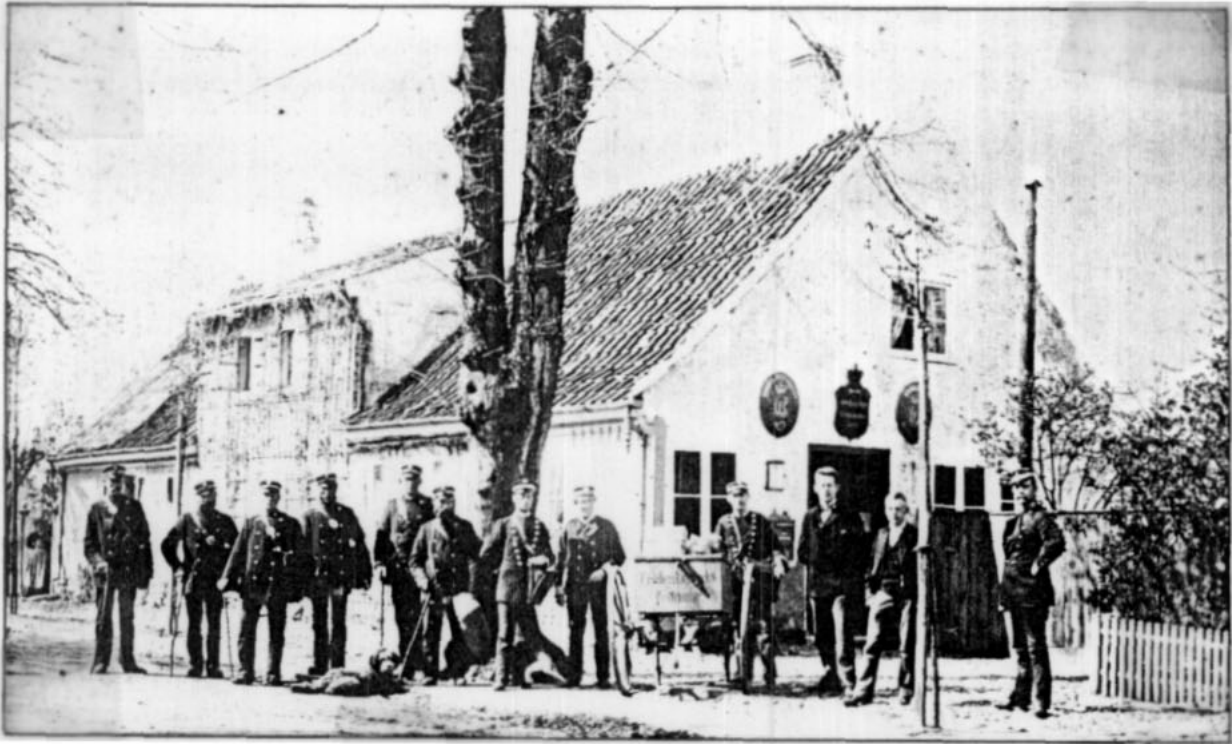
"I de voksnes rækker"

Da kronen i 1846 afhændede Frederiks Værk til staten, og da staten 10 år senere bestemte sig for at sælge Værk og Gods på nær krudtværket, fik Frederiksværk som by for alvor "egne ben at stå på" og opnåede status som handelsplads. Byens borgerskab havde håbet at opnå købstadsrettigheder allerede fra begyndelsen, men dette måtte vente endnu et halvt århundrede.

Strandgade var på dette tidspunkt noget nær fuldt udbygget og det førnævnte serviceprægede og meget urbane gadebilledet forstærkedes. Igennem de sidste årtier af det 19. århundrede skete der en større udskiftning og ombygning af flere af husene i gaden.

Nørregade var efterhånden ved at få status som hovedgade, især som følge af udbygningen af detailhandelen, som koncentreredes omkring Nørregade, og som personificeredes af navne som Købmand Brendstrup og Købmand Rohleder. Men som antydning betød dette ikke enden på Strandgade som højstatusgade. Her boede stadig en stor del af byens på dette tidspunkt efterhånden veletablerede borgerskab og mere velbeslåede håndværkere. Sidst i 1870-erne kom i øvrigt et postkontor til (nr. 24), og hermed understregedes gadens betydning og funktion for den samlede by.

Strandgades urbane præg forstærkedes stilmæssigt af de foromtalte ny- og ombygninger. Et par af de huse, som er typiske for denne periode, kan endnu ses. Et eksempel kunne være Strandgade 8, som opførtes i begyndelsen af 1880-erne af malermester Hans L. Olsen til beboelse og med værksted i baghuset. Et andet eksempel kunne være den karakteristiske villa Strandgade 14, som erstattede et lille bindingsværksted, som havde været benyttet af bøssebærer Schwerdfeger. Endelig kan det nævnes, at man i 1899 nedrev det gamle postkontor, som husedes i et af de gamle "Claasenhuse" fra 1760-erne. I stedet opførtes en ny stor grundmuret villa, der indrettedes dels til beboelse, dels til nyt postkontor (nr. 24). Postkontorfunktionen bibeholdtes i Strandgade til omkring 1920, hvor posthuset ved jernbanestationen blev opført.

Strandgade 24 omkring 1895. Det gamle hus fra 1763 nedrevet 1899 ved opførelse af det nye postkontor, Strandgade 24.
Foto: Frederiksværk Byarkiv.

På retur

Nedlæggelsen af postkontoret i Strandgade var en del af en generel tendens for gaden efter 1920. Den mistede efterhånden betydning og status.

Nørregade havde nu helt overtaget rollen som hovedgade i Frederiksværk og byen orienteredes nu i højere grad imod jernbanen, hvilket gav bedre muligheder for Jernbanegade og nærliggende kvarterer end for Strandgade.

Apoteket flyttedes i 1919 til Nørregade og omkring 1940 nedlagdes møllen i Strandgade 1. Tilbage var nu hovedsageligt beboelse, lidt restaurations- og pensionatvirksomhed, mens de fleste offentlige funktioner og en stor del af handel og håndværk var forsvundet. Strandgade var gået fra at være et af Frederiksværks hovedstrøg til at være af ganske sekundær betydning.

Forandringen

Strandgade blev i perioden 1950-1970 præget af mærkbare forandringer. Flere af gadens karakteristiske præg var forsvundet og begyndende forfald prægede enkelte af husene.

Efter kommunesammenlægningen i 1970 skulle Frederiksværk være kommuncenter. Centerplanlægningen medførte bl.a. opførelsen af Nordcenterkomplekset, og anlæggelsen af første etape af centerringen (Peder Falstersvej).

Denne centerring skulle lede trafikken til og fra det nye indkøbscenter uden om den gamle bykerne. Vejprojektet kom til at indebære, at Strandgade blev skåret over på midten af den brede gennemfartsvej.

Det gamle toldkammer fra 1895 blev revet ned i marts 1976, vejen blev anlagt, og Strandgades deling var en realitet.

Byens første hovedgade har altid været præget af en blandet palet af forskellige stilarter og bygningsudtryk samt af mange og skiftende funktioner. Dog må man indtil 1970-erne betragte Strandgade som en homogen størrelse, når man ser på gadens indre identitet. Den var en samlet del af byen Frederiksværk; og i gadens mange udtryk kunne man læse træk fra byens historie helt tilbage til 1700-årene.

Afsluttende kan man sige, at det er afgørende, at vi nu får samlet og bevaret de fragmenter, som endnu er tilbage fra historiebogens tidligere kapitler.

* * *

For en nærmere beskrivelse af Strandgades eksisterende bygninger - set i et historisk perspektiv - henvises til bogen: "Historiske huse i Frederiksværk" - Nationalmuseet og Frederiksværkegnens Museum, 1986.

Andet relevant litteratur om Strandgade:

E.P. Tscherning: "Frederiksværk Gods og Industrivirksomhed: Frederiksværks beskrivelse 1830".

Peder Falster: "Nogle fortællinger betræffende det frederiksværkske Etablissement" - København 1858.

Carl Christensen: "En Fabriksbys Historie" - Gyldendal 1926.